

Energispareudvalg fungerer kun i begrænset omfang

Mange energispareudvalg fører ikke resultater med sig. Og når de fungerer, skyldes det ofte engagerede enkeltpersoner. Det konkluderer ny rapport.

EVALUERING

Af journalist Flemming Rasmussen, Dansk Fjernvarme

Energispareudvalgene, der skulle koordinere og optimere de lokale energispareaktiviteter, kan kun i begrænset omfang siges at være en succes.

Resultaterne er ofte begrænsede og omkring en fjerdedel af udvalgene overholder slet ikke loven, blandt andet fordi der ikke er afholdt møder eller afleveret beretning.

Samtidig har ikke alle forsyningselskaber meldt sig ind i et udvalg, som loven ellers påbyder dem at gøre. Ofte er det mindre fjernvarmeselskaber, der undsiger sig pligten.

Sådan lyder nogle af konklusionerne i en evalueringsrapport fra konsulentfirmaet Kvistgaard Consult, der på bestilling af Energistyrelsen har gennemgået udvalgenes gøremål og laden.

Et af hovedformålene med at få lavet rapporten er at skabe overblik over, hvor godt udvalgene virker, og hvilke årsager der er til deres eventuelle svagheder. Det skulle give mulighed for at komme frem til nogle anbefalinger, der kan forbedre situationen.

Udvalgene blev oprettet i 2000 med baggrund i "lov om fremme af besparelser i energiforbruget". Formålet var, at man ønskede en række udvalg, der arbejdede med at fremme energibesparelser i lokalområdet, eksempelvis via erfaringsudveksling og koordination af den indsats, medlemmerne (kommuner, energiselskaber osv.) i forvejen gjorde.

Den aktuelle rapport viser, at en central del af de aktiviteter, der er gennemført i udvalgene, er møder. Typisk har man haft ét stormøde om året og op imod en håndfuld forretningsudvalgsmøder.

Andre udbredte aktiviteter har været "brochurebyttedage", hvor man har udvekslet materiale. "Gå-hjem-møder", foredrag og lignende har også været afholdt i en del udvalg, ligesom samarbejde om gode aflæsningsbøger og samarbejde om el-konvertering har været på dagsordenen.

Afhængige af ildsjæle

Der er altså aktiviteter i gang i en stor del af de 32 energiudvalg, der findes i Danmark. Men en af rapportens konklusioner er, at der er "betydelige forskelle i udvalgenes aktivitetsniveau", som det er formuleret.

- Det spænder fra de udvalg, der aldrig er kommet i gang, til de udvalg hvor man har bred tilslutning, hyppig mødeaktivitet og flere initiativer, der er iværksat. Forklaringen på disse forskelle synes i høj grad at være relateret til enkeltpersoners indsats, skriver Kvistgaard Consult og fortsætter:

- I de udvalg, der er mest aktive, er det typisk den eller de personer, der har løbet udvalgene i gang, som har stået for langt størstedelen af det udførte arbejde. Det kræver med andre ord en eller flere ildsjæle at holde aktivitetsniveauet oppe og trække de andre medlemmer med. Er der ingen ildsjæle, er det minimalt, hvad udvalget udretter.

Senere i samme afsnit skriver forfatterne, at de udvalg, der primært

består af folk fra fjernvarmeselskaber, ofte er de mindst aktive. Som en mulig forklaring nævnes, at en del fjernvarmeselskaber ikke formodes at have mange erfaringer med at arbejde med energibesparelser, mens de store forsyningselskaber ofte i forvejen har folk, der beskæftiger sig med emnet på fuld tid.

Svært at pege på resultater

En ting er aktivitetsniveauet, en anden de resultater, der kommer ud af anstrengelserne. Og trods kritikken er der også positive elementer at finde i rapporten.

I en del områder har udvalgene ført til en øget koordinering af energispareindsatsen. Når det er tilfældet, er det ofte de større el- og gasselskabers koordination med fjernvarmeselskaberne, der er forbedret.

Den forbedrede koordination har skabt øget kendskab til kollegernes aktiviteter og bedre tilpasning i forhold til hinanden. Desværre er det en gennemgående konklusion, at det er svært at pege på konkrete resultater af udvalgenes arbejde. Man har altså muligvis en større indsigt i, og bedre forståelse for hinandens arbejde - men det fører kun i begrænset omfang konkrete, synlige og målbare resultater med sig.

Det konkluderes også, at det kun i begrænset omfang er lykkedes at inddrage andre aktører som eksempelvis kommuner, erhvervsliv, boligselskaber og interesseorganisationer i arbejdet.

Årsagerne til den generelt dårlige vurdering af udvalgene er blandt andet,

Møder er med til at styrke erfaringsudvekslingen og øge koordinationen mellem parterne i de danske energispareudvalg. Alligevel konkluderer en evalueringsrapport, at mange udvalg har svært ved at fremvise konkrete resultater af deres arbejde. Tegning: Palle Schmidt

at der ikke altid er en entydig opfattelse af formålet med udvalgsarbejdet. Man mangler succeskriterier at arbejde hen imod, mål at sigte efter.

Samtidig efterlyses der mere støtte fra Energistyrelsen og politisk opbakning til arbejdet, både fra Christiansborg og lokale politikere. Rapporten pointerer, at disse problemstillinger er med til at svække motivationen for både medlemmer og potentielle medlemmer.

”Det gode udvalg”

Rapportens forfattere har gennem analysearbejdet fundet frem til at definere fire ting, der kendetegner det, rapporten har døbt ”det gode udvalg”:

- 1) Udvalget skal udføre nyttige opgaver, der *ikke* blev udført før. Opgaver som ville forsvinde igen, hvis udvalget forsvandt. Det skaber samfundsmæssig nytte.
- 2) Ildsjæle er nødvendige som drivkraft. De skal gerne støttes af nogle aktive medlemmer, der kan følge op på ildsjælens initiativer og idéer.
- 3) Udvalget skal have en bred forankring i lokalområdet. Gerne med mange forskellige typer medlemmer.
- 4) Udvalget skal have en åben indstilling til forslag og vilje til at gøre ord til handling.

Rapporten skitserer herefter tre mulige veje, man kan gå for få en større mængde gode udvalg:

- A) Man kobler energispareloven af og viderefører udvalgene gennem frivillighed. Dermed sorteres ineffektive/overflødige udvalg fra, og de resterende skal til gengæld støttes godt af Energistyrelsen.
- B) Man anvender loven mere offensivt samtidig med, at man styrker støtten fra Energistyrelsen. Loven skal bruges som pression over for de inaktive parter, der ikke ”er i gang”.
- C) Samme anvendelse af loven som i dag - man sanktionerer ikke over for lovbrudere. Støtten fra Energistyrelsen skal dog forbedres.

Rapporten er udgivet, så den kunne bruges af Økonomi- og Erhvervsministeriet til den ”Handlingsplan for en fornyet Energispareindsats”, der netop har været i høring. Rapporten kan hentes på Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk under punktet ”publikationer” ved at søge på ”Energispareudvalg.”

Af udkastet til handlingsplanen fremgår også, at man vil se nærmere på Energispareudvalgenes funktion. Der tages ikke i handlingsplanen stilling til, hvad der skal ske med udvalgene fremover.

fr@danskfjernvarme.dk

FAKTA OM ENERGISPAREUDVALG

FAKTA OM ENERGISPAREUDVALG

Siden sommeren 2000 er der oprettet 32 lokale energispareudvalg.

- Formålet er bl.a. at diskutere initiativer til at fremme energibesparelser. Nøgleord er koordination og erfaringsudveksling.
- Der er ingen specifikke krav til aktiviteter, udvalgene skal sætte i gang.
- Udvalgene skal aflevere en årlig redegørelse.
- 40 pct. af medlemmerne er fra varmesektoren.
- Kommunerne har ikke pligt til at sidde i udvalgene. Men de skal følge arbejdet og kan træde ind, hvis de ønsker.